

EU-krönikan

Anton Nilsson, ministerråd

När den nya lagen om naturåterställning nu blivit färdigförhandlad kommer jag att tänka på att det finns ett ganska intressant mönster när det kommer till reaktionerna på EU:s beslutsprocess. När förslaget till en ny lag kom blev det många starka reaktioner och stor uppmärksamhet i media, men när själva beslutet faktiskt fattades och lagen blev verklighet var reaktionerna klart mer ljumna. Det är ganska intressant eftersom det ju är själva lagen som egentligen har betydelse. Ett förslag från EU-kommissionen är bara ett papper fram till dess att det blivit en lag, så det kan vid en första anblick tyckas lite märkligt, men om man tänker ett varv till så är det kanske snarare ett styrketecken för den europeiska demokratin.

När förslaget om naturåterställning kom var de flesta överens om att det var viktigt att vi blir bättre på att återställa den natur som vi varit med att skada, men det fanns många delar av kommissionens förslag som var väldigt problematiska och som möttes av kritik. Men det som sedan hände, och som alltid händer när det gäller förslag från kommissionen, är att de faktiska lagstiftarna började arbetet. I rådet, där medlemsstaternas regeringar sitter, identifierade man många av de konkreta problem som fanns för att faktiskt få det att fungera ute i medlemsstaterna. I parlamentet, där de direkt folkvalda politikerna sitter, prövades olika ideologiska perspektiv mot varandra. Slutresultatet efter mer än ett år av förhandlingar är plötsligt något som dels fungerar bättre i praktiken ute i medlemsstaterna och dels är i linje med vad den politiska majoriteten i EU vill se.

Det är alltså på många sätt precis som det ska vara i en demokratisk process. Olika idéer prövas mot varandra och debatten går het fram tills man uppnår en kompromiss som majoriteten kan leva med. Som i alla kompromisser finns det såklart delar som olika människor och organisationer tycker bättre eller sämre om och det finns också delar som vi på Åland inte är nöjda med, men också det är en del av det demokratiska systemet.

Det som skiljer sig när det kommer till EU är dock att kritiken mot dåliga förslag väldigt ofta snabbt leder till kritik mot hela unionen. Det är givetvis helt okej att vara mot hela den Europeiska Unionen i sig, men om man vill påverka besluten är det också viktigt att rikta sin kritik mot de förslag som faktiskt finns på bordet. En annan slutsats är också att det är extremt viktigt att finnas på plats och jobba med EU-frågor. Om inte europaparlamentariker och nationella regeringar engagerar sig och jobbar hårt så riskerar resultatet att bli klart sämre. Detsamma gäller också oss på Åland. Även om det vore viktigt att vi t.ex. får den plats i Europaparlamentet som vi har rätt till så behöver vi ändå använda de medel som redan nu står till buds för att fortsätta påverka beslut också på EU-nivå. Om inte vi gör jobbet är det någon annan som får sin vilja igenom istället.

Vykort från Bryssel!

Alexandra Gädtnäs, praktikant

Regniga hälsningar från Bryssel! November har bestått av mängder med regn, men tur som är har jag kunnat gömma mig inne i rådsbyggnaderna från skurarna. Just nu är det många lagförslag som ordförandelandet Spanien och, den snart avgående, kommissionen samt parlamentet försöker ro i hamn: det innebär många långa arbetsgruppsmöten. På dessa möten sitter jag som en liten fluga på väggen och sammanfattar diskussionerna kring frågor som är extra relevanta för Åland - och rapporterar tillbaka till Mariehamn. Detta ger landskapsregeringen ett bra läge att i tidigt skede lägga upp en strategi och starta dialog med finska myndigheter ifall det finns detaljer i lagförslag som riskerar att bli klumpiga att implementera på Åland.

Annars då? Julmarknaderna har intagit staden och du hittar allting från uppblåsbara monster dit barn, likt ett spökhäus, får gå in och leta efter den stulna julen till mängder av mat, hantverk och glögg. Givetvis finns det både ett ölpalats och en "snöglob" där det serveras champagne och ostron. Det är en utmaning i sig att lyckas tajma de få timmarna när det är uppehåll i spöregnet för att hinna njuta av marknaden torr, men väl värt det.

Tiden har som vanligt flugit förbi och det närmar sig en vända hem till Åland över jul. Jag håller tummarna att iallafall lite snö stannar kvar tills dess, en trevlig omväxling från dagvattnet som forsar ner längs gatorna.

Ta hand om er!

Finansministern besökte Bryssel och diskuterade tullfrågor

I mitten på november tog vi emot finansminister **Roger Höglund** och finansavdelningens avdelningsjurist **Sofia Higson** i Bryssel. Finansministern deltog vid Nordiska ministerrådets möte, och efter mötet passade de på att även besöka Ålandskontoret.

Efter ett besök i rådet stod ett möte med Finlands ständiga representations tullråd på agendan. EU är nämligen på väg att uppdatera sin tullkodex, och där regleras bland annat ramverket för reglerna kring försändelser till och från tredje länder - och till speciella skatteområden, dit Åland räknas.

Ett givande möte och alltid bra att höra om arbetet som görs för att trygga smidiga lösningar för både Åland och Finland direkt i förhandlingarna i EU. Utmaningarna är stora men det är viktigt att försöka hitta möjligheter till förenklingar för det åländska näringslivet och privatpersoner. Besöket avslutades med den belgiska specialiteten: vittvinskokta musslor!

Mediasvepet

Den 2 november arrangerades ett seminarium där forskaren **Rainer Hofmann** presenterade slutsatserna i den studie om bland annat Ålands självstyrelse och demilitarisering som ministerrådet varit med och tagit fram. De åländska medierna presenterade alla sammanfattningar av saken.

Ålandstidningen lyfter klagorätten

NYHETER Ålandstidningen rapporterar den 2 november [gällande Hofmanns slutsatser med fokus på klagorätten](#). Vidare [diskuteras saken på ledarplats](#) senare i veckan.

Militärt i fokus hos Ålands radio

NYHETER Ålands radio publicerade den 2 november en duo intervjuer med fokus på demilitariseringen, [där Hofmann presenterar sina tankar](#). Den 23 november hörs Hofmann igen på temat: ["Skulle den finska militären kunna öva på Åland? Så här svarar folkrättsprofessorn"](#).

Nya Åland: "Ny studie fastställer självstyrelsens tyngd"

NYHETER I papperstidningen den 2 november sammanfattar Nya Åland innehållet i Rainer Hofmanns studie och förklarar den internationella mekanismen för klagorätt som Åland potentiellt skulle kunna återuppväcka. [Vidare rapporterar de även hur studien diskuterats i budgetdebatten](#).

Ett axplock Ålandsrelevanta lagar på kommande

På Ålandskontoret i Bryssel bevakar vi varje vecka de pågående förhandlingsprocesserna gällande olika förslag på EU-lagar, både direktiv och förordningar. Fokus ligger på de lagar som faller inom åländsk behörighet och som är prioriterade från landskapsregeringens sida. Här presenteras fyra lagförslag som kontoret har bevakat de senaste månaderna och som nu är inne i sin slutfas.

Lagen om naturåterställning börjar hitta sin form

MILJÖ Den mycket omdebatterade lagen om naturåterställning har nu fått grönt ljus av en kvalificerad majoritet av medlemsländerna. Detta efter att parlamentet och rådet hittat en gemensam kompromiss. Nu väntar en sista behandling och omröstning i Europaparlamentet nästa år. Lagen sätter bindande mål på att alla EU-länder behöver aktivera processer för att främja olika natur- och miljövärden: till exempel skydd av pollinatörer, återetablering av skog och våtmarker och restaurering av hav. Ålandskontorets fokus har varit att ständigt hålla landskapsregeringen uppdaterad om vad lagen kommer att sätta för nya krav på miljöavdelningen samt tillsammans med våra finska kollegor sträva efter att den administrativa bördan hålls på en så rimlig nivå som möjligt.

Körkortsdirektivet: en uppdatering av de gemensamma reglerna

TRAFIK En uppdatering av körkortsregler inom EU närmar sig slutrakan. De nuvarande regelverken härstammar från 2006 och för Ålands del har fokus legat på att lagen ska fungera även att applicera på våra förhållanden, och att lagtexten ska tillåta ett medlemsland att ha flera lösningar och flera kompetenta myndigheter.

Några nyheter i lagen är att det kommer bli lättare att registrera och utfärda böter samt återkalla körkort oavsett i vilket EU-land trafikförseelsen eller brottet sker. Digitala körkort introduceras och olika behörigheter harmoniseras. Målet med lagen är att öka trafiksäkerheten i unionen, och statistiskt sett är det nybörjare som orsakar flest olyckor: därför introducerar man också en nolltolerans mot alkohol på EU-nivå för nya chaufförer.

Sammanfattning:

- 1 Digitala körkort introduceras
- 2 Gränsöverskridande register på trafikförseelser skapas
- 3 Nolltolerans mot alkohol för nya chaufförer
- 4 Standardiserade kör- och teoriprov

Ett axplock Ålandsrelevanta lagar på kommande

Mediafrihetslag ska bidra med ett grundläggande skydd i alla EU-länder

MEDIA Just nu förhandlas ett förslag mellan parlamentet och rådet om att på EU-nivå trygga fri media. Detta innebär i praktiken att länder som begränsar fria medier kan få repressalier på EU-nivå.

Åländskt fokus i frågan är att den administrativa bördan inte ska öka på ett ineffektivt sätt. Lagförslaget innehåller bland annat regler för tillsättande av styrelser inom public service, gällande transparens från det offentliga vem man betalar för marknadsföring och inrättande av en europeisk övervakningsinstans som bevakar att det fria ordet skyddas på nationell nivå.

Förändringar som kommer märkas lokalt är till exempel att allmänna riktlinjerna för hur Ålands radios styrelse ska tillsättas kommer sättas på europeisk nivå. Målet är att se till att skydda public service mot politisk påverkan genom att till exempel en regering med kort varsel kan hota att strypa finansiering eller förändra styrelsen med politiska motiv. Journalisters rätt till skydd stärks också genom lagen.

Målsättningen är att få lagen färdigförhandlad senast under det belgiska ordförandeskapet, det vill säga innan slutet av juni 2024.

300 000 personer i EU dör årligen i förtid på grund av luftföroreningar enligt kommissionen.

De menar att siffran kommer gå och sänka med 55% innan 2030 genom ny lagstiftning, något som också kommer minska kostnaderna på samhällsnivå med 330 miljarder euro.

Höj standarden på luftkvaliteten för att rädda liv

HÄLSA EU:s nuvarande luftkvalitetsdirektiv, lagar om hur man ska se till att luften är hälsosam att andas, härstammar från 2004 och 2008. Nu har kommissionen gjort en översyn och föreslagit att man ska skärpa normen och försöka matcha

Världshälsoorganisationens (WHO) rekommendationer. Lagförslaget sätter även ramar för hur medlemsländerna gemensamt ska hantera luftföroreningar över gränser och från tredje länder.

Åland har i dagsläget ingen permanent mätning av luftkvaliteten. Den senaste mätningen skedde vid Östra utfarten i Mariehamn 2018-2019, och resultatet var då goda. Nästa planerade mätning av luftkvaliteten på Åland är 2024.

Månadens snackis: Moldavien och Ukarina ett steg närmare EU-medlemskap

Övriga länder vars framsteg kommissionen har utvärderat i förhållande till potentiellt EU-medlemskap:

- Albanien
- Bosnien Hercegovina
- Kosovo
- Montenegro
- Nordmakedonien
- Serbien
- Turkiet
- Georgien

Förra månadens snackis avhandlade den allmänna diskussionen om att utvidga unionen, och sedan vi sist talades vid har det rört sig på den fronten. Den 8 november gick kommissionen ut med rekommendationen att EU ska inleda förhandlingar med Moldavien och Ukraina. Man menar att de två ländernas reformarbete ger resultat, även om det fortfarande är en bit kvar innan de möter de så kallade Köpenhamnskriterierna: kraven som ställs på ett land för att få gå med i EU. Rekommendationerna riktar sig också till Moldavien och Ukraina direkt och ger exempel på hur länderna skulle kunna lägga upp framtida reformarbete för att så effektivt som möjligt möta EU:s krav. För att formella förhandlingar mellan EU och ett kandidatland ska inledas krävs ett enhälligt beslut av alla medlemsländer.

Ytterligare en aspekt som många analytiker lyfter är retoriken när kommissionens ordförande **von der Leyen** talar om utvidgning: hon pratar om att vi nu ska fullborda unionen. Det tolkar vissa som ett tydligt ställningstagande: efter detta är EU färdigt. Detta har alltid varit en het fråga, när är EU färdigt och hur definierar man EU geografiskt egentligen? Vad betyder detta i förlängningen för de länder som uttryck intresse för att bli en del av unionen, men ännu har en lång väg att gå? Ett exempel på detta är Turkiet, landet har officiellt kandidatstatus men förhandlingarna står i dagsläget stilla.

Månadens poddtips

Varje tisdag släpper Sveriges Radio ett nytt avsnitt av **Europapodden** - en pedagogisk podcast där aktuella skeenden i unionen avhandlas. De senaste avsnitten bjuder på kaoset i Spanien, risken för splittring gentemot Ryssland samt läget vid finskryska gränsen. [Du hittar alla avsnitt via denna länk](#), via Podcaster eller via Spotify.

Månadens lästips

På gränsen mellan Ukraina och Moldavien ligger det autonoma området **Transnistrien**. Transnistrien ser sig själv om en utbrytarrepublik från Moldavien och maktthavarnas vision är att återgå till sovjetiskt system. Området är aktuellt både när man diskuterar Moldaviens EU-anslutning och Rysslands krig mot Ukraina. [Svenska utrikespolitiska institutet erbjuder en koncis sammanfattning av området här](#) - och [Dagens Nyheter gjorde i våras ett reportage som belyser komplexiteten](#).

Kommande i Bryssel

Vi närmar oss slutet av det spanska ordförandeskapet, och även slutet på mandatperioden för både Europaparlamentet och kommissionen. Det är alltså fortsatt lagstiftningsmarathon för att försöka ro i hamn så många pågående lagförslag som möjligt. I januari tar Belgien över ordförandeskapet i rådet och i juni går Europa till valurnorna för att välja ett nytt Europaparlament.

Från Ålandskontorets sida bevakar vi fortsatt de lagförslag som får mest direkt påverkan hemma på Åland, några av dem har ni kunnat läsa om i detta nyhetsbrev. Vi förbereder också inför kommande besök från åländska lagtingsledamöter, samlar information om öppna EU-fonder där Åland kan beviljas finansiering för arbete med utökad resiliens och representerar och utbildar om Åland i panelsamtal och debatter.

November i bilder

Alexandra närvarade på European Hydrogen Week och förkovrade sig i nya lösningar för ren energi.

Anton besökte Friesland i Nederländerna och gav åländska perspektiv på boendefrågor från ett ö-perspektiv inför europaparlamentarikern och styrelsen för det europeiska partiet EFA.

Ålandskontoret bjöd på fika och nästan tjugo av våra finska kollegor passade på att fräscha upp sina svenskakunskaper över en bit pannkaka.

Mejlet skickas av Ålands landskapsregerings representant i Bryssel. Nyhetsbrevet skrivs och redigeras av Alexandra Gädtnäs. Tanken är att mejlet ska sammanlänka ålänningar med EU-frågor på agendan. Hör av er om ni har frågor eller specifika EU-ärenden ni vill att vi bevakar.

[Föregående nyhetsbrev hittar du här!](#)

Ni når oss via:

anton.nilsson@gov.fi & alexandra.gaddnas@gov.fi

Facebook: [Ålands landskapsregering i EU](#)